د ژوند د مهارتونو درسي پلان (کریکولم)

پیلیزه کچه

ډول:

مالي سواد

لوستونه

بنسټیزه بانکداري 2

د اداینې طریقې/مېتودونه 15

خوندي بانکداري کول 28

د بودیجې جوړولو بنسټیز اصول 38

د ټولنیزو او روغتیایي خدمتونو څانګه (DSHS):
د کډوالو او پناه غوښتونکو د مرستې دفتر

© 2021 Refugee Women's Alliance, Seattle, WA

لوست:

بنسټيزه بانکداري

موخې

په دې لوست کې به تاسو:

- له بانکي حساب سره آشنا شئ
- د بانکونو او کرېډټ اتحادیو په اړه معلومات ترلاسه کړئ
- د حساب د پرانیستلو څرنګوالی په اړه معلومات ترلاسه کړئ
- د صرافۍ د خپل کار ماشینونو (ATM) او په مستقیم ډول د پیسو ډېرولو په اړه معلومات ترلاسه کړئ
- د بانکي پورونو په اړه معلومات ترلاسه کړئ

مطالب

نوي کلیمي 3
ستاسو په هېواد کې 3
بانکي حسابونه 4
بانکونه او کرېډټ اتحادیې 5
بانکي خدمتونه 11
د Sahra بانک 12
را نغاړل 14

د ژوند د مهارتونو درسي پلان (کریکولم)

ReWA

نوې کلیمې

کلیمې	معنی ګانې
حساب	بانک ستاسو لپاره ستاسې پیسې ساتي
د پیسو ډېرول	په خپل حساب کې پیسې واچوئ
سود	د پیسو د ساتلو په بدل کې له بانک څخه اضافي پیسې
د یو چک نغدې پیسې ترلاسه کول	د اداینې له یوه چک څخه پیسې ترلاسه کول
فیس	هغه پیسې چې تاسو یې باید ادا کړئ.
په مستقیم ډول د پیسو ډېرول	ستاسو د اداینو چک ستاسو بانکي حساب ته استول کېږي
جاري حساب	د پیسو د مصرف کولو لپاره یو حساب.
د سپما حساب	د پیسو د ساتلو لپاره یو حساب.
د کرېډټ اتحادیه	د بانک په څېر
څانګه	د بانک او یا کرېډټ اتحادیې لپاره ساختمان

ستاسو په هېواد کې

- **بانکي حساب څه شی دی؟**
- آیا تاسو په خپل هېواد کې بانکي حساب درلود؟
- آیا تاسو په متحده آیالتونو کې بانکي حساب لرئ؟

بانکي حسابونه

فعالیت: سم او یا ناسم

تاسو د خپل بانکي حساب په اړه څومره پوهیږئ؟

سم او یا ناسم ولیکئ.

1. _____که چېرې تاسو ډېرې پیسې نه لرئ نو تاسو بانکي حساب ته هم اړتیا نه لرئ.
2. _____بانکي حسابونه خوندي نه دي.
3. _____د بانکي حساب د لرلو لپاره تاسو باید د متحده آیالتونو تابعیت ولرئ.
4. _____ښایي تاسو د خپل کار په بدل کې د پیسو ترلاسه کولو لپاره بانکي حساب ته اړتیا ولرئ.

ځوابونه

1. **ناسم** بانکي حسابونه د ټولو لپاره ښه دي. تاسو کولای شئ له 25 څخه تر 100 ډالرو سره یو حساب پرانیزئ.
2. **ناسم** بانکي حسابونه ډېر خوندي دي.
3. **ناسم** تاسو کولای شئ بانکي حساب پرانیزئ حتی که تابعیت هم ونه لرئ. تاسو د آیالت ای ډي او یا پاسپورټ ته اړتیا لرئ.
4. **سم** ډیری دندې کار کوونکو ته په مستقیم ډول د پیسو ډېرول ترسره کوي، له دې امله تاسو بانکي حساب ته اړتیا لرئ.

په خپل ټولګي کې خبرې وکړئ.

- د څه په اړه تاسو غواړئ لا زیات معلومات ترلاسه کړئ؟

فعاليت: جاري او د سپما حسابونه

بيلابيل بانکي حسابونه شتون لري. په متحده آيالتونو کې ډيرى خلک **جاري** او د **سپما حسابونه** لري.

د 1 او 2 حسابونو په اړه ولولئ.

- جاري حساب څه شى دى؟
- د سپما حساب څه شى دى؟

حساب 1	حساب 2
خپلې پيسې دلته واچوئ، تر څو د اوږد مهال لپاره خوندي وي.	که چېرې تاسو غواړئ مصرف يې کړئ، خپلې پيسې دلته وساتئ.
تاسو کولای شئ د دې حساب په کارولو سره ګټه ترلاسه کړئ.	تاسو د دې حساب په کارولو سره ګټه نه شئ ترلاسه کولای.
ګه چېرې تاسو په مياشت کې له شپږ ځلو څخه زيات له دې حساب څخه پيسې ترلاسه کړئ، بنايي تاسو اړ شئ چې فيس ادا کړئ.	تاسو کولای شئ له دې حساب څخه د يوې مياشتې په لړ کې ډېر ځله پيسې مصرف کړئ. د بلونو د اداينې، پيرلو ترسره کولو او نورو لپاره کار ترې واخلئ.
بنايي تاسو له دې حساب څخه د پيسو ترلاسه کولو لپاره بانک ته ولاړ شئ، د صرافۍ له خپل کاره ماشين (ATM) څخه کار واخلئ او يا آنلاين شئ.	تاسو کولای شئ له دې حساب څخه د پيسو مصرفولو په موخه له ډيبټ کارت او يا چک څخه کار واخلئ.

ځوابونه...

1: د سپما حساب	2: جاري حساب

بانکونه او کرېډټ اتحادیې

فعاليت: يو ډول او که توپير لرونکي؟

کله چې تاسو يو حساب پرانيست، تاسو کولای شئ يو بانک او يا د **کرېډټ اتحاديه** وټاکئ.

- څه ډول هغه يو ډول دي؟
- څه ډول هغه توپير لري؟

له ټولګي سره کار وکړئ. په لاندې جدول کې شمېرې وليکئ:

1. تاسو کولای شئ يو د سپما حساب ولرئ.
2. تاسو کولای شئ يو جاري حساب ولرئ.
3. اکثراً ډېرې ځانګې لري.
4. اکثراً تاسو ډېر ګټه در کوي.
5. معمولاً ډېر فيس لري.
6. تاسو کولای شئ د کور او يا موټر د پيرلو لپاره د مرستې په موخه پور ترلاسه کړئ.

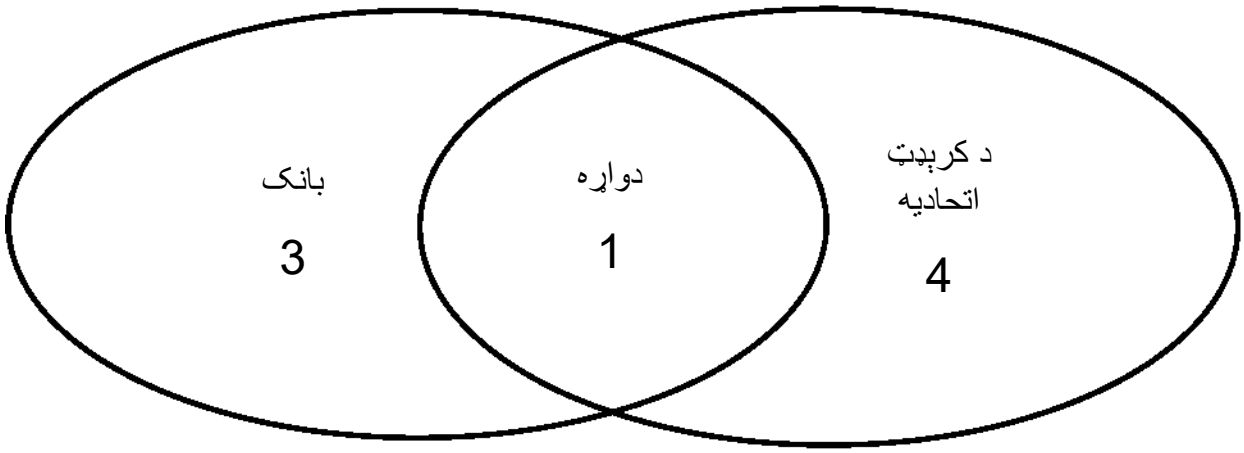

ځوابونه:

بانک – 3، 5؛ دواړه – 1، 2، 6؛ د کريډټ اتحاديه - 4

فعاليت: د يو حساب پرانيستل

ډېر شمېر بانکونه او کريډټ اتحاديې شته دي.

ستاسو په ګاونډ کې څومره بانکونه او کريډټ اتحاديې شته دي؟

له ټولګي سره يو لېست جوړ کړئ:

1. _____ 4. _____

2. _____ 5. _____

3. _____ 6._____

- آيا تاسو جاري حساب، د سپما حساب او يا دواړه غواړئ؟
- آيا تاسو غواړئ له بانکي او يا کريډټ اتحاديې څخه کار واخلئ؟

له لېست څخه يو بانک او يا کريډټ اتحاديه وټاکئ.

د آنلاين بڼکاره کېدو لپاره له ټليفون او يا کمپيوټر څخه کار واخلئ.

پوښتنو ته ځواب ور کړئ:

1. د بانک/کريډټ اتحاديې نوم:_____
2. هغه څو څانګې لري؟_____
3. د حساب د پرانيستلو لپاره تاسو څومره پيسو ته اړتيا لرئ؟ $ _____
4. آيا تاسو بايد مياشتنی فيس ادا کړئ؟_____
5. دوی تاسو ته څومره ګټه در کوي _____ ؟%

له نورو زده کوونکو څخه د دوی د ځوابونو په اړه پوښتنه وکړئ. ستاسو په نظر کوم يو به ستاسو لپاره غوره وي؟

لارښوونې:

له ملګرو، ټولګيوالو، ښوونکو او يا د قضيې له مدير څخه د بانک په اړه پوښتنه وکړئ.

د <u>جاري</u> حساب لپاره هڅه وکړئ، لاندې موارد وموميئ:

- *له مياشتنۍ فيس پرته.*
- *د **ټاکل شوي حد څخه د زياتو** پيسو د ترلاسه کولو کم فيس*

د سپما حساب لپاره هڅه وکړئ، لاندې موارد ومومئ:

- *له میاشتنۍ فیس پرته.*
- *د ګټې/سود لوړه اندازه.*

د یوه حساب د پرانیستلو لپاره اړیکه ونیسئ او یا بانک ته مراجعه وکړئ. کار کوونکي به ستاسو سره مرسته وکړي.

د حساب د پرانیستلو لپاره تاسو څه ته اړتیا لرئ؟

هغه شیان په نښه کړئ چې تاسو یې باید له ځان سره راوړئ؟

د ټولنیز خوندیتوب کارت

پیسې

انځور: *www.dol.wa.gov*

د موټر چلوولو لایسنس

د روغتیایي بیمې کارت

پاسپورټ

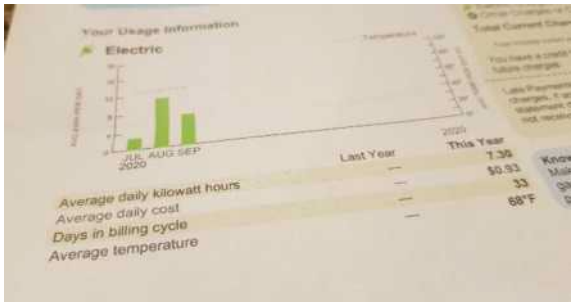

د لګښتونو بل

چک لېست

بنايي تاسو اړتيا ورته ولرئ:

- [ ] د موټر چلوولو د لايسنس او پاسپورټ په څېر ستاسو له انځور سره يوه اى ډي.
- [ ] د ټولنيز خوندیتوب کارت، ستاسو له نوم او پتې سره يو بل او يا د زېږيدو تصديق پانې په څېر دوهمه اى ډي.
- [ ] د لګښتونو د بل او يا د آپارتمان د اجارې په څېر اسناد چې ستاسو پته په ګوته کړي.
- [ ] که چېرې تاسو د ټولنيز خوندیتوب شمېره (SSN) نه لرئ، ستاسو د ټولنيز خوندیتوب شمېره (او يا فردي ماليه ور کوونکو د پېژندنې شمېره).
- [ ] د نوي حساب لپاره پيسې (له 25 څخه تر 100 ډالرو).

بانکي خدمتونه

فعالیت: د صرافۍ خپل کاره ماشینونه (ATM)

د صرافۍ خپل کاره ماشینونه (ATM) کولای شي ستاسو د بانکداری په برخه کي مرسته وکړي.

انځور ته وګورئ. دا تنۍ څه کار ترسره کوي؟

1. حساب _____
2. د پیسو ډپرول _____
3. د پیسو ترلاسه کول _____

a. معلوم کړئ چې تاسو څومره پیسې لرئ
b. نغدي پیسې ترلاسه کړئ
c. په خپل حساب کي پیسې واچوئ

تاسو کولای شئ د صرافۍ له خپل کاره ماشین څخه کار واخلئ چې د هغې بانک نه دی، مګر په بدل کي یې باید اداینه ترسره کړئ.

ځوابونه:

1 — a، 2 — c، 3 — b

په مستقیم ډول د پیسو ډپرول

کله چې تاسو یو دنده لرئ،تاسو کولای شئ په مستقیم ډول د په مستقیم ډول د پیسو ډپرول تنظیم کړئ.

ستاسو کار ګومارونکی ستاسو د معاش چک ستاسو حساب ته استوي.

تاسو اړتیا نه لرئ چې بانک ته ولاړ شئ.

تاسو په چټک ډول پیسې ترلاسه کوئ.

کار ګومارونکی یېه ستاسو سره مرسته وکړي، چې په مستقیم ډول د پیسو ډپرول تنظیم کړئ.

د SAHRA بانک

Sahra جاري حساب لري.

د هغې بانک میاشتنی 10 ډالره فیس لري.

د هغې بانک له ټاکل شوي حد څخه د زیاتو پیسو ترلاسه کولو په بدل کې 35 ډالره فیس اخلي.

Sahra په مستقیم ډول د پیسو ډپرول خدمت نه لري.

هغه هره میاشت بانک ته ځي تر څو د خپل معاش له چک څخه پیسې ترلاسه کړي.

تیره میاشت Sahra ډېره بوخته وه.

هغه بانک ته د تلو لپاره وخت نه لري.

هغې د خپل مغاش له چک څخه پیسې نه دي ترلاسه کړې.

د هغې د بانکي حساب اندازه له 1000 ډالرو څخه کمه وه.

د هغې بانک 10 ډالره میاشتنی فیس ګرځولی دی.

په 28 نېټه هغې په خپل حساب کې 50 ډالر درلودل.

هغې اړ و چې پطرول وپیري. هغې 55 ډالره لګښت درلود.

بانک له هغې څخه د اندازې څخه د زیاتو پیسو د ایستلو له کبله 35 ډالر لګښت ګرځولی دی.

په 29 نېټه هغې د 25 ډالرو په بدل کې خوراکي مواد وپیرل.

بانک له هغې څخه د اندازې څخه د زیاتو پیسو د ایستلو له کبله 35 ډالر لګښت ګرځولی دی.

نن ورځ، Sahra د بربنالیک له لارې خپل د بانک سټیټمنټ ترلاسه کړ.

هغه د ټولو فیسونو په لیدلو سره خوښه نه وه!

هغه قصد لري چې خپل حساب د کربډټو اتحادیې ته بدل کړي.

پوښتنو ته ځواب ور کړئ

1. تیره میاشت Sahra څومره فیس ادا کړی دی؟
   (a) 115 ډالر
   (b) 35 ډالر
   (c) 1000 ډالر
2. اوس د Sahra د بانکي حساب اندازه څومره ده؟
   (a) 0 ډالر
   (b) 152 ډالر
   (c) 55 ډالر

ځوابونه

1. (a)
2. (b) هغه باید د فیس په توګه 152 ډالر اداینه وکړي

را نغاړل

بحث

- آيا تاسو بانکي حساب غواړئ؟
- هغه 3 شيان کوم دي چې تاسو د بانکي حساب جوړولو په موخه ورته اړتيا لرئ؟

لوست:

د اداینې طریقې/مېتودونه

موخې

په دې لوست کې به تاسو:

- د ډیبټ او کریډټ کارت په اړه معلومات ترلاسه کړئ
- نورو ته د پیسو استولو د څرنګوالي په اړه معلومات ترلاسه کړئ
- د یو چک د لیکلو څرنګوالی زده کړئ
- د شیانو لپاره د اداینو نورې لارې چارې زده کړئ

مطالب

نوې کلیمې 16
ستاسو په هېواد کې 16
د بانکي کارتونو ډولونه 17
د چکونو لیکل 22
د اداینې نور کارتونه 24
له هېواد څخه بهر د پیسو د استولو څرنګوالی 24
د Sahra بانکي حساب 26

نوې کلیمې

کلیمې	معنی ګانې
ډیبټ کارت	له خپل بانکي حساب څخه پیسې تر لاسه کړئ
کریډټ کارت	اوس تاسو کولای شئ پیرل ترسره کړئ او اداینه و وروسته وکړئ
حساب	ټولې هغه پیسې چې تاسو یې لرئ
سود	هغه اضافي پیسې چې تاسو یې باید بانک ته ور کړئ (%)
د کریډټو امتیاز	دا له بانک څخه یو شمېره ده، څرګندوي چې آیا تاسو بلونه په وخت ادا کړي دي او که نه
پور	له بانک څخه په پور اخیستل شوې پیسې
چک	تاسو ته د دې اجازه در کوي چې له خپل بانکي حساب څخه پیسې ترلاسه کړئ.
د پیسو سفارش	هغه پیسې چې تاسو یې خپل اصلي هېواد ته استوئ
فیسونه	هغه اضافي پیسې چې تاسو یې باید بانک ته ور کړئ
د ډالۍ یا ګفټ کارت	هغه کارت چې تاسو په پلورنځی کې د پیرلو لپاره کارولی شئ
د مخکې اداینې کارت	هغه کارت چې له وړاندې پکې مشخصه اندازه ډالر اچول شوي او تاسو نور نه شئ پکې اچولی

ستاسو په هېواد کې

- تاسو په خپل هېواد کې خوړو، جامو او پطرولو ته څه ډول اداینه کوله؟
- د فرنیچرونو، کور او یا موټر لګښتونه مو څه ډول ادا کول؟
- په متحده آیالتونو کې د توکو په بدل کې د اداینو د لارو چارو توپیرونه کوم دي؟

د بانکي کارتونو ډولونه

کله چې تاسو په یوه بانک کې حساب پرانیزئ، تاسو کولای شئ د پیسو ترلاسه کولو لپاره بیلابیلې لارې وټاکئ.

کله چې تاسو یو څه پیرئ نو **ډیبټ کارت** ستاسو له بانکي حساب څخه پیسې ادا کوي. همداراز دې ته د صرافۍ د خپل کاره ماشین **(ATM) کارت هم ویل کیږي.**

تاسو کولای شئ د ډیبټ کارت په وسیله په آنلاین ډول او یا له پلورنځي څخه پیرل ترسره کړئ. تاسو باید له خپل پین کوډ (د شخصي پېژندلو شمېره) څخه کار واخلئ

لارښوونه: *که چېرې تاسو په خپل بانکي حساب په کافي اندازه پیسې نه لرئ، بانک به له تاسو څخه د ترلاسه کولو اضافي لګښت وګرځوي. دا ښایي هر ځل له 30-40 ډالرو پورې وي.*

د **کریډټ کارت** په واسطه تاسو کولای شئ اوس یو شی وپیرئ او وروسته یې ادا ینه ترسره کړئ. کریډټ کارت کیدای شي ستاسو د بانک او یا بل شرکت څخه وي.

له کریډټ کارت سره تاسو **باید** هره میاشت ادا ینه ترسره کړئ. تاسو کولای شئ ټول حساب او یا د هغې یوه برخه ادا کړئ.

د کرېډټ کارت په اړه لا زیات معلومات

د کرېډټ کارت یو شمېر ښې ګټې او بد ګټې شته دي. دا ډېره آسانه ده چې له خپل کرېډټ کارت څخه ډېره ګټه واخلئ او کرېډټ کارت یو لوی بل ولرئ.

که چېرې تاسو د خپل کرېډټ کارت ټول بلونه ادا نه کړئ، بانک به سود ډېر کړي. **سود** د ټولو هغو پیسو یوه سلنه ده چې تاسو پورورې یاست. ستاسو پور ته په پام سره هره میاشت ډېریږي.

په متحده آیالتونو کې خلک د کریډټ کارتونو له امله ډېر زیات پورورې دي.

مثبت	منفي
• تاسو کولای شئ د خپل اړتیا وړ توکي له ځنډ پرته وپیرئ.	• که چېرې تاسو خپل **خلاص حساب** ادا نه کړئ، تاسو به سود ادا کوئ.
• په بېړنیو حالاتو کې دا ډېره مرسته کوي.	• د هر ځومره ډېر وخت لپاره چې تاسو خپل کرېډټ کارت ادا نه کړئ، تاسو به په هماغه کچه د ډېر سود پورورې شئ.
• کرېډټ کارتونه ستاسو د کرېډټو د امتیاز د زیاتولو لپاره ښه دي.	• که چېرې تاسو ناوخته اداینه ترسره کړئ، بانک **به د ناوخته** کېدو له امله د (30-40) ډالرو پورې فیس اضافه کړي.

د کریډټ کارت وړاندیزونه

له یوه پلورنځي څخه

ډیری پلورنځي خپل **کریډټ کارتونه** وړاندې کوي (د بیلګې په ډول Walmart، Target او Costco).

کله چې تاسو پیرل ترسره کوئ، یو مدیر به غالباً له تاسو څخه وپوښتي چې آیا غواړئ د دوی د پلورنځي کریډټ کارتونو غوښتنه وکړئ. که چېرې تاسو د کریډټ کارت غوښتنلیک ډک کړئ، دوی تاسو ته په پیرلو کې تخفیف وړاندې کوي.

لارښوونه: *خورا احتیاط وکړئ! د پلورنځیو له کریډټ کارتونو سره، ښایي د* ***سود*** *اندازه ډېر زیاته وي.*

په پوسټ کې

- آیا تاسو د پوسټ له لارې د کریډټ کارت وړاندیزونه ترلاسه کړي دي؟
- تاسو له دوی سره څه ترسره کوئ؟

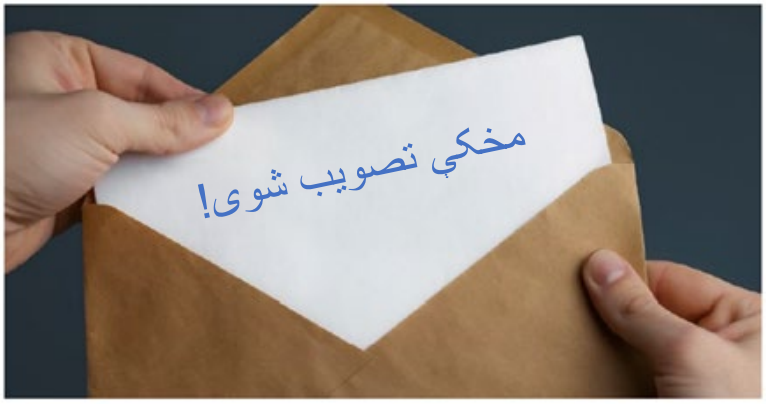

- د ډیری کریډټ کارتونو وړاندیزونه ښه نه دي. ښایي دوی په لوړ اندازه د کلنۍ سلنې انداز او یا فیسونه ولري.
- که چېرې تاسو د زیاتو کریډټ کارتونو لپاره په چټکۍ سره غوښتنه وکړئ، دا ستاسو د کریډټ کارت د امتیاز لپاره ښه نه دي.
- که چېرې تاسو غواړئ یو کریډټ کارت ترلاسه کړئ، د ښه وړاندیز د موندلو لپاره په خورا احتیاط سره د کارت معلومات ولولئ.

فعالیت: یو کریډټ کارت وټاکئ

Sahra یو کریډټ کارت غواړي. کله چې هغه موخې ته ځي، دوی پوښتنه کوي چې آیا دوی کریډټ کارت غواړي او که نه.

ملګري یې هغې ته وویل چې د الوتکې کریډټ کارت ښه دی. بانک هم هغې ته د یوه کریډټ کارت وړاندیز وکړ.

هغه کوم کارت غواړي؟

	د امریکا د نغدي ډالیو بانک	یونایټد هوایي کرښې Mileageplus	سور موخه وګرځوي
د سود اندازې (%)	د 1کال لپاره 0%، وروسته له 14%-24% پورې	%15	%22
کلنۍ فیس	0 ډالر	95 ډالر	0 ډالر
د کریډټو محدودیت	2000 ډالر	2000 ډالر	2000 ډالر
ګټې	په ټولو پیرلو کې 3% ذ پیسو بېرته ور کول	د هر ډالر لپاره طی شوې فاصله محاسبه کړئ	5% په موخه کې د پیرلو لپاره، 1% په نورو پیرلو کې

ځوابونه

- د لاندې دلایلو له کبله د امریکا د بانک کارت ښه دی:
  - هغه 0% کلنۍ فیس لري.
  - په لومړي کال کې 0% د کلنۍ سلنې اندازه دی.
  - په ټولو پیرلو کې 3% ذ پیسو بېرته ور کول ترلاسه کړي دي.

فعالیت: سم او یا ناسم

1. تاسو باید د پسټ له لارې د هر کریډټ کارت د وړاندیز لپاره غوښتنلیک واستوئ.
2. که چېرې تاسو هره میاشت خپل د کریډټ کارت بل په خپل وخت ادا کړئ، تاسو کولای شئ د خأ کریډټ کارت امتیاز لوړ کړئ.
3. که چېرې ستاسو د کریډټ کارت محدودیت 2000 ډالر وي، تاسو باید 2000 ډالر مصرف کړئ.
4. د کریډټ کارت کارول د پور اخیستلو په څیر دي.
5. د کریډټ کارت هغه وړاندیزونه له پامه وغورځوئ او یا حذف یې کړئ چې تاسو یې نه غواړئ.
6. که چېرې تاسو هره میاشت په خپل کریډټ کارت کې ټولې پیسې ادا کړئ، تاسو اړ نه یاست چې هیڅ ډول سود ادا کړئ.

ځوابونه

1. **ناسم** یوازې ښه وړاندیز لرونکو کریډټ کارتونو ته غوښتنلیک واستوئ، تاسو پیسو ته اړتیا لرئ او یا تاسو د کریډټو غوره امتیاز غواړئ.
2. **سم**
3. **ناسم** هڅه مه کوئ چې خپل ټول کریډټ مصرف کړئ. متخصصین وایي چې تاسو باید د خپلو کریډټو 30% مصرف کړئ. د بیلګې په ډول که چېرې ستاسو د کریډټ کارت محدودیت 2000 ډالر وي، تاسو کولای شئ 600 ډالر مصرف کړئ.
4. **سم**
5. **ناسم** تاسو باید کریډټ کارت هغه وړاندیزنه په برخو وویشئ چې تاسو یې نه غواړئ (دوی په کوچنیو برخو وویشئ)، تر څو نور خلک ونه شي کولای ستاسو شخصي معلومات غلا کړي.
6. **سم**

د چکونو لیکل

په امریکا کې ډیری خلک د شیانو د پیرلو لپاره له ډیبټ او کریډټ کارتونو څخه کار اخلي.

که چېرې تاسو بانکي حساب لرئ، نو تاسو کولای شئ چکونه هم ترلاسه کړئ. چک یو فورم دی چې تاسو یې ډک او لاسلیک کوئ تر څو د شیانو د پیرلو په بدل کې اداینه ترسره کړئ.

د ډیبټ کارت په څیر هغه په مستقیم ډول ستاسو له بانکي حساب څخه پیسې اخلي. پیسې په سمدستي ډول ستاسو له حساب څخه نه ایستل کیږي. دا وخت نیسي چې چکونه ستاسو بانک ته ورسیږي. که چېرې تاسو د چک د اداینې لپاره پیسې نه لرئ، بانک به د **اضافي ترلاسه کولو فیس** (له 15.00-50.00 ډالرو) پورې اضافه کړي.

چکونه د کرایې او لګښتونو د اداینې لپاره غوره دي. سیمه ییز پلورنځي که چېرې تاسو وپیژني او یا معتبره ای ډي ولرئ، ښایي چکونه ومني.

دا یو چک دی:

چک

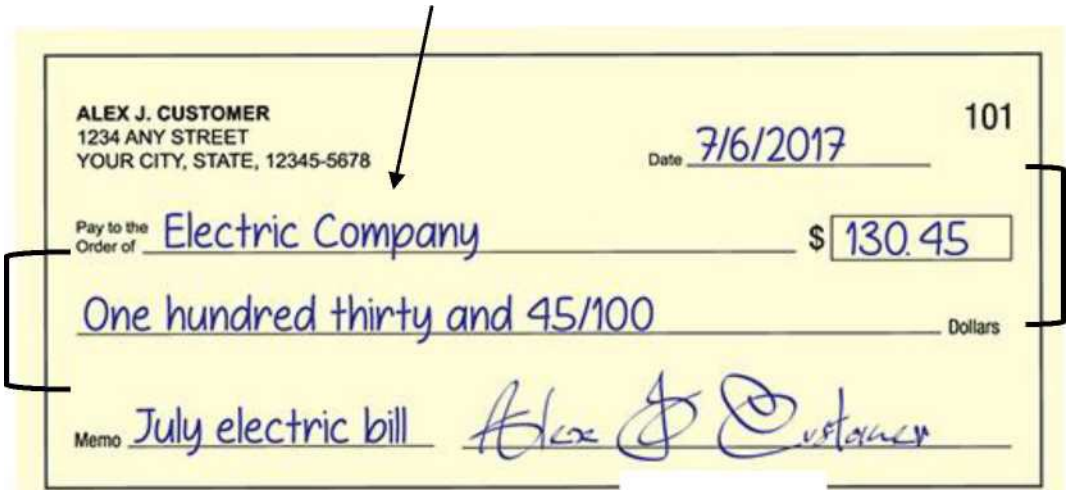

پوښتنې

د پورته چکونو په اړه پوښتنو ته ځواب ور کړئ.

1. چک چا ته لیکل شوی دی؟_____
2. چک اندازه څومره ده؟ _____
3. چک د څه لپاره دی؟ _____
4. آیا د بلونو د اداینې لپاره له چکونو څخه کار اخلئ؟ _____

لارښوونه: *کله چې تاسو چک لیکئ دا ډېره اړینه ده چې د اداینې اندازه د چوکاټ په کښې اړخ کې په عددونو ولیکئ او همداراز په حروفو یې هم ولیکئ.*

د اداينې نور کارتونه

د شيانو لپاره د اداينو نورې لارې چارې هم شتون لري.

هر کارت ته د هغې د کارولو له څرنګوالي سره سمون ور کړئ.

د الکترونيکي ګټو د لېږد (EBT) کارت	د پيسو په ځير په يوه ځانګړي پلورنځي کې کارول کېږي.
د ډالۍ يا ګفټ کارت	د تنظيم شوي اندازې سره په هر پلورنځي کې کارول کېږي.
د مخکې اداينې کارت	په پلورنځيو کې يوازې د خوراکي او اړين توکو لپاره کارول کېږي.

ځوابونه:

- **EBT کارت** له دولت څخه ستاسو د ګټو يوه برخه ده چې يوازې د خوراکي او اړينو توکو لپاره کارول کېږي.
- د **ډالۍ يا ګفټ کارت** د يوه شخص له لوري يو کارت دی چې په مرسته يې تاسو کولای شئ د Walmart او Target په ځير پلورنځيو کې شيان وپيرئ. د پلورنځيو نومونه په کارت باندې شتون لري.
- د **مخکې اداينې کارت** د ډيبټ کارت په ځير دی، مګر ستاسو له بانکي حساب سره نښلول شوی نه دی. په هغې کې يوه ټاکل شوې اندازه پيسې شتون لري، د خلاصېدو په صورت کې هغه وغورځوئ.

له هېواد څخه بهر د پيسو د استولو څرنګوالی

څه ډول زه کولای شم له متحده آيالتونو څخه بهر پيسې واستوم؟

د ډېرو کورنيو لپاره په نورو هېوادونه کې دا ډېره مهمه پوښتنه ده.

کله چې تاسو امریکا ته راشئ، ښایي اوس هم په خپل اصلي هېواد کې کورنۍ ولرئ.

ځيني وخت تاسو اړ ياست چې په خپل اصلي هېواد کې له خپلې کورنۍ سره د مرستې په موخه پيسې واستوئ.

يو شمېر چټکې او خوندي لارې شته دي.

1. **د لېږد لارې** له يوه بانکي حساب څخه بل بانکي حساب ته پيسې استوي. دواړه طرفونه بايد بانکي حسابونه ولري.
2. آنلاين خدمتونه لکه MoneyGram، Xoom او MoneyGram. ترلاسه کوونکي ته پيسې په آنلاين ډول له کرېډټ کارت او يا ډيبټ کارت څخه استول کېږي. که چېرې تاسو يوازې نغدي پيسې لرئ، تاسو کولای شئ په پلورنځيو کې د 7-11 او Walgreen's په څېر يو شی وپيرئ.
3. د **پيسو سفارش** يو د مخکې اداينې چک دی. تاسو کولای شئ د پيسو سفارش په بانکونو، د پوسټ دفترونو او يو شمېر پلورنځيو کې ترلاسه کړئ. هغه يوازې د ترلاسه کوونکي لخوا کارول کيدای شي.

د پوسټ له دفتر څخه د پيسو د سفارش نمونه

له ټاکلو وړاندې، ډاډ ترلاسه کړئ چې فيسونه څومره دي او لېږد يې څومره وخت نيسي. دا ډېره اړينه ده چې بل هېواد ته د پيسو له استول وړاندې ډېرې پوښتنې وشي.

فعاليت: بحث

دې پوښتنو ته ځواب ور کولو لپاره ګروپي کار وکړئ:

- هغه دوی لارې کومې دي چې تاسو کولای شئ خپل هېواد ته پيسې واستوئ؟
- هغه دوه شيان څه دي چې تاسو يې بايد په ياد ولرئ؟
- آيا له دې وړاندې تاسو خپل اصلي هېواد ته پيسې استولې دي؟

د SAHRA بانکي حساب

د دوشنبې په ورځ، Sahra خپل کارونه ترسره کوي.

د پیل پر مهال هغه په خپل جاري حساب کې 257.63 ډالر لري.

لومړی، هغه د پسټ دفتر ته ځي.

Sahra په ایتوپیا هېواد کې خپلې کورنۍ ته 40 ډالره سفارش استولی دی.

هغې له خپل ډیبټ کارت څخه کار اخلي. فیس 4.99 ډالر دی.

وروسته هغه په Target کې درېږي.

Sahra د خپل تخت لپاره رجایي او کمپله پیري.

هغه په 34.99 ډالر بیې او 3.53 مالیې سره لیلام شوي دي.

هغې له خپل کرېډټ کارت سره اداینه ترسره کړه.

وروسته له هغې Starbuck’s Sahra ته ځي.

هغه د 3.25 ډالرو قهوې سفارش ور کوي.

هغه د ډالۍ یا ګفټ کارت څخه کار اخلي.

په پای کې هغه Saars ته ځي.

Sahra د خپل ډیبټ کارت څخه په ګټې اخیستنې خوراکي توکي پیري.

مجموعي لګښت 53.76 ډالر دی.

کله چې Sahra کور ته ځي، د هغه د 64.05 ډالرو په ارزښت د برښنا بل لپاره یو چک لیکلي.

پوښتنې

1. د ورځې په پای کې د Sahra په حساب کې څومره پیسې پاتې دي؟
2. د هغې د کریډټ کارت په حساب کې څومره پیسې اضافه شوې دي؟
3. د سفارش اندازه څومره وه؟
4. هغې د خپل د ډالۍ یا ګفټ کارت څخه څومره پیسې مصرف کړې؟

را نغاړل

یو بل سره خبرې وکړئ

- د کریډټ کارت او ډیبټ کارت ترمنځ توپیر څه شی دی؟
- دیوه توکي په بدل کې ادایني ترسره کولو لپاره درې لارې کومې دي؟
- آیا تاسو یو کریډټ کارت غواړئ؟ ولې؟

لوست:

خوندي بانکداري کول

موخې

په دې لوست کې به تاسو:

- د پورونو د بیلابیلو ډولونو په اړه به معلومات ترلاسه کړئ
- د کریډټ کارت په غوښتنلیکونو باندې به پوه شئ
- د انټرنټ او اپلیکېشنونو له لارې د بانکداریٔ په اړه به معلومات ترلاسه کړئ
- په دې به پوه شئ چې څه وخت او چېرته د خپل بانک معلومات ور کړئ
- له فېشېنګ او درغلیٔ څخه د ډډې کولو د څرنګوالي په اړه معلومات ترلاسه کړئ

مطالب

نوې کلیمې 29
ستاسو په هېواد کې 29
پورونه..... 30
د Jose کیسه 31
د کریډټو امتیاز څه شی دی؟ 32
په آنلاین ډول بانکداري او اپلیکېشنونه 33
را نغاړل 37

نوې کلیمې

کلیمې	معنی ګانې
د کور لپاره پور	د بانک لخوا د کور لپاره پور.
اجاره	د پیسو هغه اندازه چې اوس هم د خپل کور د پور له درکه پوروړي یاست.
د موټر پور	د بانک لخوا د موټر لپاره پور.
شخصي پور	تاسو ته د بانک له لوري پور چې هر ډول وغواړئ مصرف یې کړئ.
دوره	میاشتنۍ اداینه او هغه وخت چې تاسو باید خپل پور ادا کړئ.
کلنی فیس	هغه فیس چې تاسو یې باید په کال کې یو ځل ادا کړئ
د کلنۍ سلنې انداز	د کلنۍ سلنې اندازه/بیه. دا د هغې سود سلنه ده چې تاسو یې باید ادا کړئ.
د پیسو بېرته ور کول	هغه پیسې چې تاسو یې له پیرلو وروسته په خپل ډیبټ/ کریډټ کارت کې ترلاسه کوئ.
د کریډټو محدودیت	د پیسو هغه اندازه چې ستاسو بانک به تاسو ته اجازه در کړي چې د خپل کریډټ کارت له لارې یې مصرف کړئ.
خبرتیا	ستاسو له بانک څخه لیکلی پیغام، اړیکه او یا بربنالیک چې وایي ستاسو په بانکي حساب کې ستونزه شته ده.

ستاسو په هېواد کې

- ستاسو په هېواد کې خلک څه ډول پیسې په پور اخلي؟
- خلک ولې پیسې په پور اخلي؟ (د بیلګې په ډول چې یو موټر یا کور وپیري او یا یوه سوداګري پیل کړي)
- آیا خلک د بانکي چارو د ترسره کولو لپاره له انټرنټ څخه کار اخلي؟
- آیا خلک د بانکي چارو د ترسره کولو لپاره له ځیرک ټلیفونونو څخه کار اخلي؟

پورونه

فعاليت: پرتله کول

هر هغه شی چې تاسو پیرئ د پور له هر ډول سره یې پرتله کړئ

تاسو غواړئ کور وپیرئ	د موټر پور
تاسو غواړئ یو موټر وپیرئ	شخصي پور
تاسو اړ یاست چې نوي فرنیچرونه (میز جوکی کټونه) وپیرئ.	د کور لپاره پور

ځوابونه

کله چې تاسو غواړئ یو کور وپیرئ، کولای شئ د **کور پور** ترلاسه کړئ.

تاسو کولای شئ د موټر د پیرلو لپاره د **موټر پور** ترلاسه کړئ.

تاسو کولای شئ د لویو شیانو او یا نوي سوداګرۍ د پیل په څیر د بیلابیلو توکو د پیرلو لپاره **شخصي پور** ترلاسه کړئ.

کله چې تاسو پور ترلاسه کوئ، تاسو باید پیسې له سود سره بېرته ادا کړئ. د سود هغه اندازه چې تاسو یې ادا کوئ د کلنۍ سلنې اندازه/بیه **(د کلنۍ سلنې انداز) ده.**

که چېرې تاسو د **کرېډټ ښه عدد یا نمرې**ولرئ، تاسو کولای شئ ډېر پیسې په پور واخلئ. تاسو به لږ سود ادا کړئ.

د JOSE کيسه

Jose غواړي نوی کور وپيري.

هغه 7000 ډالرو پور ته اړتيا لري.

Jose د انټرنټ له لارې يو پور ور کوونکی مومي او د پور غوښتنه کوي.

همداراز هغه خپل بانک ته ځي او د پور غوښتنه کوي.

د پور دوه وړانديزونه په دې ډول دي:

	اندازه	د کلنۍ سلنې انداز	دوره	اداينه
انټرنټ	7.000 ډالر	%18	48 مياشتې	په مياشت کې 172 ډالر
بانک	7.000 ډالر	%7	36 مياشتې	په مياشت کې 172 ډالر

1. ستاسو په نظر کوم ډول پور غوره دی؟
   (a) د انټرنټ له لارې پور
   (b) له بانک څخه پور

2. په مجموعي توګه Jose به د هر پور لپاره څومره اداينه ترسره کړي؟
   د انټرنټ له لارې د پور مجموعي اندازه: $ _____
   د بانک له لارې د پور مجموعي اندازه: $ _____

ځوابونه

1. (b) د بانک پور غوره دی
2. د انټرنټ له لارې پور: هره مياشت 172 ډالر د 48 مياشتو لپاره. 172 x 48= د 8256 ډالرو په ارزښت د بانک پور: هره مياشت 208 ډالره د 36 مياشتو لپاره. 208 x 36 = $7488 له بانک څخه پور 768 ډالره ارزانه دی.

لارښوونې:

د کلنۍ سلنې کمه اندازه تل غوره ده. که چېرې تاسو د کرېډټو ښه امتیاز ولرئ، تاسو د کلنۍ سلنې کمه اندازه ترلاسه کوئ.

د لنډې مودې یا دورې لپاره د پور په بدل کې تاسو هره میاشت ډېره اداینه ترسره کړئ، مګر په مجموعي ډول ډېره.

د اوږدې مودې یا دورې لپاره د پور په بدل کې تاسو هره میاشت لږ اداینه وکړئ،خو په مجموعي ډول ډېره.

ستاسو بانک او یا د کرېډټ اتحادیه به تل تاسو ته د نورو پور ور کوونکو په پرتله غوره پور در کړي.

که چېرې تاسو په سمدستي ډول پیسو ته اړتیا لرئ، د Payday پور ور کوونکي به تاسو ته پور در کړي، خو د سود اندازه یې ډېره بده ده. همدراز دوی ډېر زیات فیس هم ګرځوي.

د هغې پر ځای له خپل بانک او د کرېډټ اتحادیې سره خبرې وکړئ!

د کرېډټو امتیاز څه شی دی؟

د دې لپاره چې په متحده آیالتونو کې د موټر او یا کور لپاره پور ترلاسه کړئ، تاسو باید د کرېډټو یو ښه امتیاز ولرئ.

ستاسو د کرېډټو امتیاز د کرېډټو د کارت سره توپیر لري. ستاسو د کرېډټو امتیاز یو شمېره ده چې بانک ته په ګوته کوي چې تاسو بلونه ادا کړي دي او د ناوخته کېدو له امله اضافي فیسونه مو نه دي ترلاسه کړي.

ستاسو د کرېډټو مخینه د سوابقو په توګه ساتل کېږي، چې تاسو څه شی په پور اخیستي دي او تاسو به یې ښېرته څه ډول ادا کړئ.

د کرېډټو ښه مخینه مرسته کوي چې د کرېډټو ښه امتیاز جوړ کړي.

د کرېډټو د ښه امتیاز ترلاسه کولو لپاره، بانک ته وښیئ چې تاسو خپل بلونه په وخت ادا کړي دي.

بانک غواړي پوه شي چې وړاندې له دې چې دوی تاسو ته پور در کړي تاسو کولای شئ بلونه ادا کړئ.

فعالیت: چک لیست

کومه څه ستاسو سره مرسته کوي چې د کرېډټو ښه امتیاز ولرئ؟

- ☐ په خپل وخت د خپل ټلیفون د بل ادا کول.
- ☐ د یوې میاشتې د بریښنا بل د ادا کولو هیرول.
- ☐ د خپل کرېډټ کارت له لارې د لږ تر لږه اندازې ادا کول.
- ☐ د کرېډټ کارت نه درلودل.
- ☐ دوې ورځې وروسته د خپل بل ادا کول

لارښوونه: *ناوخته اداینه او د اداینې له یاد ویستل به ستاسو امتیاز کم کړي. تاسو کولای شئ د خپل بانک له لارې په خپل کاره توګه اداینې تنظیم کړئ، تر څو اداینې ناوخته نه شي.*

په آنلاین ډول بانکداري او اپلېکېشنونه

➤ آیا تاسو په آنلاین ډول بانکي چارې ترسره کړې دي؟ ولې؟

د Sahra بانک، آنلاین

خبرې

➤ په 1 لوست کې د Sahra د بانک په اړه کیسه په یاد راوړئ

➤ که چېرې Sahra د انټرنټ له لارې له بانکداری څخه کار اخیستلی وای، نو څه به رامنځته شوي و؟

Sahra جاري حساب لري.

د هغې بانک میاشتنی 10 ډالره فیس لري.

که چېرې هغه هره میاشت 1000 ډالر ولري او یا په مستقیم ډول د پیسو ډېرول وړي، دوی فیس نه ګرځوي.

Sahra په مستقیم ډول د پیسو ډېرول خدمت نه لري.

هغه هره میاشت بانک ته ځي تر څو د خپل معاش له چک څخه پیسې ترلاسه کړي.

تیره میاشت Sahra ډېره بوخته وه.

هغه بانک ته د تلو لپاره وخت نه لري.

د هغې د بانکي حساب اندازه له 100 ډالرو څخه کمه وه.

هغې په خپل ټلیفون کې د کم حساب **خبرتیا** ترلاسه کړه.

Sahra په خپل ټلیفون کې د بانکداری یو اپلیکېشن پرانیست.

هغې په خپل حساب کې یوازې 50 ډالر درلودل.

Sahra هڅه وکړه چې د موبایل له لارې د پیسو ډېرولو خدمت څخه کار واخلي.

هغې د بانکي اپلیکېشن په کارولو سره د خپل معاش له چک څخه انځور واخیست.

هغې په خپل حساب کې 2300 اضافه ډېر کړل.

Sahra اړ نه ده چې بانک ته ولاړه شي.

Sahra پطرول، خوراکي توکي او غرمنۍ وپیرله.

د هغې حساب د 0 ډالرو کچې ته ټیټ نه شو، له دې امله هغه اړ نه ده چې کوم فیسونه ادا کړي.

نن ورځ، Sahra خپل بانکي ستېټمنټ ترلاسه کړ.

هغې ستېټمنټ (بیانیه) په ټلیفون او برښنالیک کې وکتلو.

سم او يا ناسم

Sahra څه ترسره کړل؟

1. سم/ ناسم هغې په خپل ټلیفون کې د کم حساب خبرتیا ترلاسه کړه.
2. سم/ ناسم هغې له خپل ټلیفون څخه ګټه واخیسته تر څو د خپل معاش چک ډپر کړي.
3. سم/ناسم هغه بانک ته ولاړه.
4. سم/ناسم هغې د انټرنټ له لارې خپل بانکي حساب چک کړ.

ډیر بانکونه او کریډټ اتحادیې له آنلاین بانکداری څخه ګټه اخلي. تاسو کولای شئ ویب سایټ ته مراجعه وکړئ او یا یو اپلیکیشن ډانلوډ کړئ تر څو په خپل ټلیفون او یا کمپیوټر کې د خپل بانک معلومات وویني.

د آنلاین بانکداری نظر پوښتنه

آیا د انټرنټ له لارې بانکداري ستاسو لپاره ګټوره ده؟

دا هغه کارونه دي چې تاسو کولای شئ د انټرنټ بانکداری او یا ټلیفون اپلیکیشن په کارولو سره یې ترسره کړئ.

آیا دا شیان به ستاسو لپاره ګټور وي؟

هغې ته له 1 څخه تر 5 پورې نمرې ور کړئ.

تاسو کولای شئ...	بې ګټې ←→ ګټور
هر وخت د خپل حساب اندازه چک کړئ	5.....4.....3.....2.....1
وګورئ چې تاسو په تیره میاشت کې څومره پیسې مصرف کړې دي	5.....4.....3.....2.....1
د چکونو د ډبرولو لپاره له خپل ټلیفون څخه کار واخلئ	5.....4.....3.....2.....1

تاسو کولای شئ...	بې ګټې ←→ ګټور
که چېرې ستاسو حساب کم وي نو يوه خبرتيا ترلاسه کړئ	5.....4.....3.....2.....1
که چېرې يو څوک ستاسو له حساب څخه ډېرې پيسې مصرف کړي نو يو خبرتيا ترلاسه کړئ	5.....4.....3.....2.....1
د انټرنټ له لارې خپل بلونه ادا کړئ	5.....4.....3.....2.....1

امتيازات

ټولې هغه شمېرې اضافه کړئ چې تاسو کړی تري تاو کړي ده. ستاسو مجموعه څومره ده؟

5 - 10: بنايي تاسو تر اوسه د انټرنټ له لارې له بانکداری سره علاقه ونه لرئ.

11 - 18: د انټرنټ له لارې بانکداري و آزمايئ. بنايي تاسو هغه خوښه کړئ.

19 - 25: د انټرنټ له بانکداري به ستاسو لپاره ډېره ښه وي.

د انټرنټ له لارې د بانکداری سپارښتنه

ډیری وخت د انټرنټ له لارې بانکداري ډېره خوندي وي، مګر تاسو باید خورا احتیاط وکړئ.

په لاندې ډول یو شمېر سپارښتنې ذکر شوې چې څه ډول په خوندي توګه بانکي چارې ترسره کړئ.

- د خپل انټرنټي حساب لپاره یو ښه پسورډ غوره کړئ. د خپل بربنالیک او نورو سایټونو په ځیر ورته پسورډ مه کاروئ.
  بیلګې: بد پسورډ ← 12345 سلام. بانک
  ښه پاسورډ ← !Hmn1SN
- هیڅا ته خپل پسورډ مه وایئ.
- خپل پسورډ په خپل ټلیفون کې مه ذخیره کوئ.
- تل د خپل بانک له رسمي ویب سایټ څخه کار واخلئ. په یوه بربنالیک او یا لیکلي پیغام کې په ذکر شوي لینک باندې کلیک مه کوئ.
- هغو بربنالیکونو ته ځواب مه ور کوئ چې عادي نه دي. د بیلګې په ډول، که چېرې بانک تاسو ته ووایي چې دوی به 100 ډالر در کړي په ډېر احتمال سره دا حقیقت نه لري. که چېرې یو بربنالیک تاسو ته ووایي چې ستاسو په حساب کې ستونزه شته او دوي ستاسو د ټولنیز خوندیتوب شمېرې ته اړتیا لري،په ډېر احتمال سره دا حقیقت نه لري.
- د خبرتیاوو د ترلاسه کولو لپاره په خپل کې ټلیفون کې ننوځئ، تر څو تاسو ته ووایي چې آیا ستاسو په حساب کې ستونزه شته او که نه.

را نغاړل

- څه شی ښې دي - د کلنۍ سلنې لوړه بیه او د کلنۍ سلنې ټیټه بیه؟ ولې؟
- د کرېډټو امتیاز څه شی دی؟ د کرېډټو ښه امتیاز ستاسو سره څه ډول مرسته کولای شي؟
- آیا تاسو د انټرنټ له لارې له بانکداری څخه کار اخلئ؟ آیا بانک ستاسو د ټلیفون لپاره یو اپلیکېشن لري؟

لوست:

د بودیجې جوړولو بنسټیز اصول

موخې

په دې لوست کې به تاسو:

- زده کړئ چې بودیجه څه شی ده
- د اړتیاوو او غوښتنو په اړه به معلومات ترلاسه کړئ
- د بودیجې یو کاري شیټ به جوړ کړئ
- د موخو د ټاکلو د څرنګوالي په اړه به معلومات ترلاسه کړئ

مطالب

نوې کلیمې..... 39
نرمښت ور کول 39
بودیجه څه شی ده؟ 40
اړتیاوې د غوښتنو به مقابل کې 40
د بودیجې جوړول 44
Hڅه ډول کولای شم موخې وټاکم؟ 46
را نغاړل 50

نوې کلیمې

کلیمې	معنی ګانې
بودیجه	تاسو څومره عاید لرئ او څومره مو مصرف کړې دي
لومړیتوبونه	هغه شیان چې ډېر مهم دي
مصرف کول	هغه څه چې تاسو یې پیرئ
د بودیجې کاري شیټ	د عاید او لګښتونو یو لېست
عاید	معاش، د دندې او یا ګټو څخه پیسې
معلوم لګښتونه	منظم میاشتنې لګښتونه
بدلېدونکي لګښتونه	هغه لګښتونه چې له یوې میاشتې څخه تر بلې پورې بدلون مومي
د بیړني حالت پیسې	هغه پیسې چې تاسو د بدې پېښې د رامنځته کېدو لپاره ذخیره کړې دي

نرمښت ور کول

- بودیجه څه شی ده؟
- آیا ستاسو کورنۍ بودیجه لري؟
- آیا پوهیږئ چې ستاسو کورنۍ هره میاشت څومره مصرفوي؟
- آیا تاسو د خپلې کورنۍ لپاره مالي موخې لرئ؟

بودیجه څه شی ده؟

بودیجه ستاسو د پیسو د تنظیم لپاره یو پلان دی.

وګورئ چې تاسو هره میاشت له خپلې دندې څخه څومره پیسې ترلاسه کوئ.

وګورئ چې تاسو د خپل کرایې، لګښتونو، خوړو، ټرانسپورټ، جامو او نورو شیانو لپاره څومره پیسو ته اړتیا لرئ.

بودیجه ستاسو سره مرسته کوي، پوه شئ چې تاسو څومره مصرف کولای شئ.

هر شخص د پیسو له کبله د فشار احساس کوي.

ډیری خلک له دې امله له ستونزو سره مخ شوي دي چې له خپل ځان سره د شته پیسو په پرتله له خپل کریډټ کارت څخه ډېر کار اخلي او ډېر پیسې مصرفوي.

د بودیجې درلودل د دې پېښې له رامنځته کېدو څخه مخنیوی کوي.

همدراز د بودیجې درلودل آسانه کوي چې خپلې پیسې ذخیره کړئ.

اړتیاوې د غوښتنو به مقابل کې

- **اړتیا** یو شي دي چې تاسو یې باید د ژوند کولو لپاره ولرئ.

خواړه اړتیا ده.

که چېرې تاسو یې ونه خورئ، تاسو به ومرئ.

تاسو اړ یاست چې ویې خورئ.

- **غوښتنه** یو شی دي چې تاسو هیله لرئ چې ویې لرئ.

د نوي شیرټ درلودل یو غوښتنه یا هیله ده.

که چېرې تاسو نوی شیټ ونه لرئ، نو ستاسو لپاره کومه ستونزه نه رامنځته کېږي.

تاسو یو نوی شیرټ غواړئ. تاسو هغې ته اړتیا نه لرئ.

کله چې تاسو پیسې مصرفوئ، د اړتیاوو او غوښتنو په اړه فکر وکړئ.

تاسو د ډاکټر د سپارښتنې په صورت کې اړ یاست چې درمل وپیرئ.

که چېرې ستاسو ټلیفون مات شي، نو تاسو اړ یاست چې یو ټلیفون وپیرئ.

تاسو غواړئ یو ښکلی ټلیفون وپیرئ، مګر تاسو یوازې یوه ټلیفون ته اړتیا لرئ چې کار وکړي.

فعالیت: پریکړه وکړئ چې څه شی یو اړتیا ده او څه شی یوه غوښتنه ده

لېست ته ځیر شئ. څه شی اړتیا ده (N)؟ څه شی غوښتنه ده (W)

_____خوراکي توکي	_____ کیبلي ټلویزیون	_____د ښوونځي لوازم
_____کرایه	_____ د ټلیفون نوی اپلېکېشن	_____جامې
_____د موټر بیمه	_____ وایفای	_____پطرول
_____د سینما ټکټونه	_____ د برښنا بل	_____یو ګیلاس قهوه

له خپلو ټولګي والو سره خبرې وکړئ.

- آیا تاسو په خپل هېواد کې بیلابیلې اړتیاوې او غوښتنې درلودلې؟
- یو شمېر اړتیاوې څه شی وې؟
- یو شمېر غوښتنې څه شی وې؟

د Abu کيسه

Abu له خپلې کورنۍ سره ژوند کوي.

هغه په کالج کې په ټولګيو کې ګډون کړی دی.

Abu ښوونځي ته خپله نقليه وسيله بيايي او بايد د پارکېنګ په بدل کې ادا ينه ترسره کړي.

د هرې اونۍ په پای کې Abu د پيسو او پلور مرکز ته ځي.

هغه له خپلو ملګرو سره په يوه رستورانټ کې وليدل، وروسته دوی سينما ته ولاړل.

Abu په McDonald’s کې د نيمه وخت لپاره کار کوي.

هغه د ښوونځي د کتابونو د پيرلو لپاره په کافي اندازه پيسې نه لري.

خبرې

1. Abu د څه لپاره ادا ينه ترسره کړه؟
2. Abu څه ته اړتيا لري؟
3. Abu څه غواړي؟

ځوابونه

1. پارکېنګ، په رستورانټ کې خواړه، د سينما ټکټونه
2. پارکېنګ، د ښوونځي لپاره کتابونه
3. په رستورانټ کې خواړه، د سينما ټکټونه

څه ډول لومړيتوب وټاکو

د لومړيتوب ټاکلو معنی دا ده چې پريکړه وکړئ چې څه شی ډېر مهم دي.

دا ستاسو سره مرسته کوي، په شئ چې ځه ډول پيسې مصرف او ذخيره کړئ.

ستاسو په لګښتونو او ذخيره کولو کې لومړيتوب ټاکل ډېر مهم دي.

ستاسو تر ټولو مهم لومړيتوب ستاسو اړتياوې دي.

فعاليت: په منظم ډول ځای پر ځای کول

دا له 1 څخه تر 10 پورې په منظم ډول ځای پر ځای کړئ.

1 ډېر مهم دی او 10 کم مهم دی.

_____ د ټليفون لپاره نوي ګيم يا لوبه

_____ د موټر بيمه

_____ د بس کرايه

_____ د ټوخي درمل

_____ د ماشومانو لپاره د ښوونځي لوازم

_____ کرايه

_____ صابون او شامپو

_____ ژمنۍ کورتۍ

_____ شيدې او وچه ډوډۍ

_____ د پطرولو بل

خبرې

په يوه کوچني ګروپ کې خبرې وکړئ او له خپلو ټولګيوالو سره خپل لومړيتوبونه پرتله کړئ.

- آيا ټول يو ډول ځوابونه لري؟
- څه شی ډېر مهم و؟
- څه شی لږ مهم و؟

د بودیجې جوړول

په لاندې ډول یو شمېر لارې چارې ذکر شوې دي چې څه ډول د خپلې کورنۍ لپاره بودیجه جوړه کړئ:

1. خپل میاشتنی او یا اونیز عاید ولیکئ.
2. د هغو پیسو یو لېست جوړ کړئ چې تاسو د بلونو د ا دایني په موخه مصرف کړې دي.
3. دا لېست په معلوم لګښتونو (لکه د کرایې، بیمې او موټر د پور په څېر هره میاشت ډول وي) او بدلېدونکي لګښتونو (د خوراکي توکو، پطرولو او لګښتونو په څېر چې هر میاشت توپیر کوي) وویشئ.

اوس خپل ترتیب کړي لېست ته ځیر شئ.

- که چېرې ستاسو عاید ستاسو ټول لګښتونه تر پوښښ لاندې نه نیسي، ستاسو بودیجه په بیلانس نه ده برابره شوې.
- که چېرې تاسو نه شئ کولای خپل عاید زیات کړئ، تاسو باید خپل لګښتونه کم کړئ.

د بودیجې نورې لارښوونې

- لنډ مهالي او اوږد مهالي موخې وټاکئ. خپل لېست ته ځیر شئ او پریکړه وکړئ چې لومړیتوب څه شی دي. د خپلې غوښتنې وړ توکو له پیرلو وړاندې هغه څه وپیرئ چې تاسو ورته اړتیا لرئ.
- عادتونه تنظیم کړئ. آیا لګښتونه باید کم شي او یا که بدلون ومومي؟
- د خپلې بودیجې چګ کولو ته ادامه ور کړئ. وخت ناوخته بدلونونه رامنځته کړئ.

د Alex او Selina کیسه

د Alex او Selina دوه ماشومان لري.

دوی دواړه دندې لري.

په ګډه د دوي میاشتنی عاید 4800 ډالر دی.

د دوی میاشتنی کرایه 1800 ډالر ده.

خوراکي توکي 500 ډالر لګښت لري.

دوی (140) ډالر خپل د ټلیفون بل، (80) ډالر د برښنا بل، (60) ډالر وایفای، او (300) ډالر د موټر لګښتونه ادا کوي. دوی هره میاشت 1500 ډالر د ورځنۍ پاملرنې لپاره ادا کوي.

دوی 200 ډالر د قهوې او یا رستورانټ ته د تګ به ځیر تفریحي کارونو لپاره مصرف کوي.

فعاليت - د بودیجې یو کاري شیټ جوړ کړئ

د Alex او Selina عاید او لګښتونو ته ځیر شئ. د بودیجې کاري شیټ د دوی د کیسې لپاره ډک کړئ.

عاید	اندازه
مجموعي عاید	
لګښتونه	
کرایه	
خوراکي توکي	
لګښتونه (مرکز ګرمي، بربنا)	
ټلیفون او وایفای	
د موټر بیمه	
پطرول	
د ماشوم پاملرنه	
مجموعي لګښتونه	
مجموعي عاید - مجموعي لګښتونه	

خبرې

- Selina او Alex څه ته اړتیا لري چې ویې پیري؟
- د میاشتې به پای کې دوی څومره پیسې لري؟

څه ډول کولای شم موخې وټاکم؟

موخې هغه څه دي چې تاسو غواړئ ترسره یې کړئ.

دا ډېر غوره ده چې د پیسو د ذخیرې او لګښتونو لپاره موخې ولرو.

لنډ مهالي موخې 1کال او له هغې کم وخت نیسي.

بیلګې:

- زه غواړم چې نوی تلیفون وپیرم.
- زه غواړم د خپل کریډټ کارت اداینه ترسره کړم.

اوږد مهالي موخې ډېر کلونه نیسي.

بیلګه:

- زه غواړم یو کور وپیرم.
- زه غواړم کالج ته د خپلو ماشومانو د تګ په موخه اداینه ترسره کړم.

فعالیت: لنډ مهالي او یا اوږد مهالي

موخو ته ځیر شئ. د لنډ مهال او اوږد مهال لباره یو د ✓ سم نښه ولیکئ.

لنډ مهال	اوږد مهال
د کورنۍ د سفر لپاره يې ذخیره کړئ	
یو کور وپیرئ	
د نوي موټر لپاره يې ذخیره کړئ	
یوه سوداګري پیل کړئ	

اوږد مهال **لنډ مهال**

فرنیجرونه وپیرئ

نوي اپارتمان ته کډه وکړئ

د کالج لپاره یې ذخیره کړئ

خبرې

- تاسو ته څه شی مهم دي؟
- ستاسو لنډ مهالي او اوږد مهالي موخې څه شی دي؟

د پیسو ذخیره کول

د خپلو موخو لپاره پیسې ذخیره کړئ.

د پیسو د ذخیره کولو لپاره تر ټولو غوره لار د سپما له حساب څخه کار اخیستل دي.

له کوچنیو کارونو یې پیل کړئ.

د بیلګې په ډول،په دې میاشت کې د خپل عاید 1% ذخیره کړئ.

په بله میاشت کې لږ څه زیات ذخیره کړئ.

تاسو کولای شئ له خپل بانک څخه وغواړئ چې د خپل معاش د اداینې چک ستاسو د سپما حساب ته ادا کړي.

د بیړني حالت پیسې

د بیړني حالت لپاره پیسې ذخیره کړئ.

د بیړني حالت پیسې هغه پیسې دي چې تاسو د دندې له لاسه ور کولو او یا د موټر د ترمیم په ځیر پیښنیو حالتونو لپاره ذخیره کړې دي.

هڅه وکړئ چې د شپږو میاشتو لپاره په کافي اندازه پیسې ولرئ.

دا د ذخیر کولو لپاره ډېرې زیاتې پیسې دي،مګر که چېرې تاسو لږ لږ ذخیر کړئ هغه به زیاتې شي.

وروسته له هغې چې تاسو د بیړنیو حالتونو لپاره پیسې ذخیره کړې، تاسو کولای شئ د لنډ مهاله او اوږد مهاله موخو ته د رسېدو لپاره پیسې ذخیره کړئ.

Alex او Selina غواړي پیسې ذخیره کړي

Alex او Selina هره میاشت خپلې ټولې پیسې مصرفوي.

دوی باید د خپل موټر د ترمیم او نورو شیانو لپاره له خپل کریډټ کارت څخه ګټه واخلي.

Selina د خپلې دندې لپاره یوه غوره موټر ته اړتیا لري.

دوی غواړي د پیسو د ذخیره کولو لپاره یو پلان جوړ کړي.

که چېرې دوي په شپږو میاشتو کې 1200 ډالر ذخیر کړي، دوی به یو وان موټر وپیري.

دوي غواړي به کال کې یو ځل دوی غواړي په اکواردو هېواد کې د خپل ماشومانو نیکونه وګوري.

دوی اړتیا لري چې ډېرې پیسې ذخیره کړي.

Alex او Selina د بودیجې کاري شیټ ته ځیر شئ.

- د دوي لنډ مهاله موخه څه ده؟
- دوي باید هره میاشت څومره ذخیره وکړي؟
- دوی څه ډول کولای شي خپل میاشتني لګښتونه کم کړي؟

را نغاړل

آیا تاسو کولای شئ د خپلې کورنۍ لپاره د بودیجې یو کاري شیټ جوړ کړئ؟

عاید	اندازه
لګښتونه	
کرایه	
خوراکي توکي	
لګښتونه (مرکز ګرمي، برښنا)	
ټلیفون او وایفای	
وایفای	
د موټر اداینه	
د موټر بیمه	
پطرول	
نور	
مجموعي لګښتونه	
مجموعي عاید - مجموعي لګښتونه	

- نور کوم شیان پیرئ؟
- آیا داسې لاري چاري شته چې تاسو وکولای شئ ذخیره وکړئ؟
- تاسو غواړئ د څه لپاره ذخیره وکړئ؟